

T.C.
GIDA TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı : 54045643-610- 4129
Konu : Yazılı Soru Önergeleri

25.11/2014

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: 03.11.2014 tarihli ve 43452547-120.00-200452 sayılı yazı.

İlgi yazı ekinde alınan, Balıkesir Milletvekili Ahmet Duran BULUT'a ait 7/54154, 7/54155, Tokat Milletvekili Reşat DOĞRU'ya ait 7/54156, İstanbul Milletvekili Celal ADAN'a ait 7/54157, Van Milletvekili Özdal ÜÇER'e ait 7/54158, Kocaeli Milletvekili Haydar AKAR'a ait 7/54159, Artvin Milletvekili Uğur BAYRAKTUTAN'a ait 7/54160 ve Ankara Milletvekili Özcan YENİÇERİ'ye ait 7/54161, 7/54162 esas nolu yazılı soru önergelerine ilişkin cevabi görüşler ekte sunulmaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

Mehmet Mehdi EKER
Bakan

EKLER

- 1-Cevabi görüşler 7/54154, 7/54155,
7/54156, 7/54157, 7/54158, 7/54159,
7/54160, 7/54161, 7/54162 (17 sayfa)

T.C.
GIDA TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

YAZILI SORU ÖNERGESİ

Önerge Sahibi :Özdal ÜÇER
Van Milletvekili
Esas No :7/54158

Dünyanın hiçbir ülkesinde, hayvancılık geliştirilmeden, kırsal ekonomik kalkınmayı başarmak mümkün olmamıştır. Türkiye’de hayvancılık sektörünün başta gelen sorunları örgütsel ve yönetseldir. Çok amaçlı kırsal kalkınma kooperatifleri yerine, (AB’de olduğu gibi) üretim alt sektörlerine göre örgütlerin kurulmaması ve üretimi, sanayisi ve pazarlaması ile entegre olabilecek ihtisas kooperatifi modeline gidilmemesi, sorunların artarak devam etmesine yol açmaktadır. Şu anda kırsal alana yönelik yapılan çalışmalar; hayvancılık faaliyetinden, kırsal kalkınma ve kırsal sanayileşmeden çok uzaktır. Oysa hayvancılığı destekleme projeleri adı altında köylülere yıllardır birer ikişer baş hayvan dağıtılmasıyla hayvancılığın kalkınamayacağı aşikârdır.

Hükümetin hayvancılık sektöründeki politikaları Vanlı üreticileri de zor durumda bırakmaktadır. İl’de (kış koşullarının ağır geçmesi nedeniyle) mera ve yaylalarda yararlanma süresi hâlihazırda kısa iken 30 yıla yakın bir süre uygulanan mera ve yayla yasağı yüzünden üreticiler söz konusu imkândan yıllarca hiç yararlanamamıştır. Ayrıca, İl’in iklim koşulları dikkate alınmadan hazırlanan ve yetersiz olan destekler mağduriyetlerin daha da artmasına yol açmıştır.

Van, sahip olduğu geniş meraları ile; özellikle büyükbaş ve küçükbaş et hayvancılığı için önemli bir potansiyeli barındırmaktadır. Van’daki mera varlığı Türkiye’nin mera varlığının % 10’unu oluşturmaktadır. Bu avantaja rağmen son 20 yıl içerisinde Van’da küçükbaş hayvan sayısında önemli bir düşüş olmuştur. Aynı düşüş büyükbaş hayvanlar için de geçerlidir.

Bunların yanında Vanlı üretici, dış etkenlere karşı tamamen korumasız bırakılmış durumdadır. Söz gelimi; 2012 yılında meydana gelen kuraklık nedeniyle kaba yem fiyatlarında yaşanan aşırı artış, sektörü oldukça zor durumda bırakmıştır. Bu dönemde 1 ton süt ile ancak 1 ton yonca kaba yemi alınamamıştır. Üstelik üreticiye devlet tarafından hiçbir şekilde destek sunulmamıştır. Bu bağlamda;

SORU 1) Son 10 yıl içerisinde Van’da küçükbaş ve büyükbaş hayvan sayıları (yıllar itibariyle) ne kadardır? Sayılardaki düşüşün nedeni nedir? Söz konusu düşüşün sektöre vereceği zararlar hakkında ne düşünmektесiniz?

SORU 2) Son 10 yılda “Kırsal Kalkınma Yatırımlarını Destekleme Programı” kapsamında küçükbaş ve büyükbaş hayvan üreticilerine sunulan destek (yıllar itibariyle) ne kadardır? Bu desteklerin bölgelere ve illere göre dağılımı nasıldır?

SORU 3) Son 10 yılda “IPARD Kapsamında Verilen AB Hibe Destekleri” kapsamında küçükbaş ve büyükbaş hayvan üreticilerine sunulan destek (yıllar itibariyle) ne kadardır? Bu desteklerin bölgelere ve illere göre dağılımı nasıldır?

SORU 4) Son 10 yılda “Yatırım Teşvikleri Programı” kapsamında küçükbaş ve büyükbaş hayvan üreticilerine sunulan destek (yıllar itibariyle) ne kadardır? Bu desteklerin bölgelere ve illere göre dağılımı nasıldır?

SORU 5) Son 10 yılda “Kalkınma Ajansları Tarafından Desteklenen Programlar” kapsamında

M

T.C.
GIDA TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

küçükbaş ve büyükbaş hayvan üreticilerine sunulan destek (yıllar itibariyle) ne kadardır? Bu desteklerin bölgelere ve illere göre dağılımı nasıldır?

SORU 6) Son 10 yılda “KOSGEB Hizmet Ve Destekleri” kapsamında küçükbaş ve büyükbaş hayvan üreticilerine sunulan destek (yıllar itibariyle) ne kadardır? Bu desteklerin bölgelere ve illere göre dağılımı nasıldır?

SORU 7) Son 10 yılda diğer yatırım destekleri kapsamında küçükbaş ve büyükbaş hayvan üreticilerine sunulan destek (yıllar itibariyle) ne kadardır? Bu desteklerin bölgelere ve illere göre dağılımı nasıldır?

SORU 8) Verilen desteklerde, o ilin öznel koşulları neden dikkate alınmamakta ve standart bir destek programı uygulanmaktadır? Bu durumun sakıncaları neden göz ardı edilmektedir?

SORU 9) Büyükbaş hayvancılık açısından düşük seviyede seyreden kültür ve melez hayvan sayısının artırılması için ne tür çalışmalar yapılmaktadır? Bu açıdan suni tohumlama çalışmaları ne seviyededir?

SORU 10) Son 10 yıl içerisinde (yıllar itibariyle) süt verimi hangi seviyelerdedir? Konu ile ilgili üreticiye ne tür destekler sunulmaktadır?

SORU 11) Son 10 yıl içerisinde (yıllar itibariyle) küçükbaş ve büyükbaş hayvancılık işletme sayısı ve bu işletmelerin hayvan kapasitesi ne kadardır?

SORU 12) Son 10 yıl içerisinde (yıllar itibariyle) sektöre yapılan desteklerin ne kadarı küçük işletmeler ne kadarı orta işletmelere ne kadarı büyük işletmelere yapılmıştır?

SORU 13) Yem fiyatları açısından Van’lı üreticilere ne tür destekler verilmektedir? Üreticilerin yem fiyatlarındaki dalgalanmalardan ve artışlardan etkilenmemeleri için ne tür koruma tedbirleri alınmaktadır?

SORU 14) Van’da 2011 yılında yaşanan depremlerden sonra yukarıda ifade edilen destek programları dışında depremzede küçükbaş ve büyükbaş hayvan üreticilerine ne tür destekler sunulmuştur? Hem deprem nedeniyle hem de depremden sonra yaşanan ekonomik kriz nedeniyle bu kişilerin oluşan zararları karşılanmış mıdır?

CEVAP 1-2-3-4-5-6-7-8-9-10) Bakanlığımızca ülkemizin tüm il ve ilçelerinde tarım sektörünün geliştirilmesi ve üreticilerimizin refah düzeylerinin yükseltilmesi amacıyla önemli destekler verilmekte ve birçok proje yürütülmektedir. Bu kapsamda tarım sektörünün geliştirilmesi amacıyla Van ilimize önemli oranda destek aktarılmış ve birçok konuda yatırım projeleri uygulanmıştır.

Tarımsal destekler ilin veya ilçenin; tarımsal potansiyeli, çiftçi sayısı, tarımsal alanı, ürün çeşidi, hayvan sayısı vb. faktörler ile üreticilerin destek için yapmış oldukları başvurulara göre değişmekte olup, tarımsal desteklemeler kapsamında;

- Van’a 2002 yılında toplam 26,7 Milyon TL tarımsal destek verilmiş iken, 2013 yılında 73,9 Milyon TL destek ödemesi gerçekleştirilmiştir. 2014 yılı Kasım ayı başı itibariyle 70,5 Milyon TL destek ödenmiş olup, ödemeler devam etmektedir.
- 2003–2014 (Kasım ayı başı itibariyle) yıllarında Van’a toplam 829,6 Milyon TL nakit tarımsal destek verilmiştir.
- Van’a 2003-2014 yılları arasında toplam 83,4 Milyon TL mazot desteği, 2005-2014 yılları arasında toplam 80,2 Milyon TL kimyevi gübre desteği verilmiştir.
- 2003–2014 (Kasım ayı başı itibariyle) yıllarında Van’da çiftçilerimize toplam 356,2 Milyon TL prim desteği verilmiştir.

T.C.
GIDA TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Van hayvancılığının geliştirilmesi, sağlıklı üretimin artırılması ve sürdürülebilirliğin sağlanması, kayıt sistemlerinin güncel tutulması, hayvancılık politikalarının etkinliğinin artırılması amacıyla yürütülen hayvancılık desteklemeleri kapsamında;

- Van'a 2002 yılında toplam 1,1 Milyon TL hayvancılık desteği verilmiş iken, 2013 yılında 39,6 Milyon TL hayvancılık desteği ödemesi gerçekleştirilmiştir. 2014 yılı Kasım ayı başı itibariyle 32,7 Milyon TL hayvancılık desteği ödenmiş olup, ödemeler devam etmektedir.
- 2003–2014 (Kasım ayı başı itibariyle) yıllarında Van'da çiftçilerimize toplam 356,2 Milyon TL hayvancılık desteği sağlanmıştır.

Bakanlığımızca hayvan ırklarının ıslahı ve yüksek verimli hayvan ırklarının yaygınlaştırılması amacıyla önemli çalışmalar yürütülmekte olup, bu çalışmaların bazıları şu şekildedir.

- Ülkemizde büyükbaş hayvan varlığı içerisindeki kültür ırkı hayvan oranının artırılarak hayvan başına verim ve performans değerlerinin artırılmasına yönelik “Soykütüğü ve Önsoykütüğü Projesi” ile “Döl Kontrolü Projesi” uygulanmaktadır.
- Hayvancılık Desteklemeleri kapsamında verilen anaç sığır ve buzağı desteği, ayrıca en hızlı ıslah metodu olan suni tohumlamaya her aşamasında önem verilerek ıslah çalışmalarına ivme kazandırılması hedeflenmektedir.
- Yapılan çalışmalar, sağlanan destekler ve özel veteriner hekim uygulamasıyla suni tohumlama sayısında önemli artışlar sağlanmıştır. 2002 yılında ülke genelinde 624 Bin adet suni tohumlama yapılmış iken, bu miktar 2013 yılında 3,8 Milyon adede yükselmiştir. Van'da 2002 yılında 1.970 adet suni tohumlama yapılmış iken, bu miktar 2013 yılında 4.543 adede yükselmiş olup, 2003-2014 döneminde toplam 55.860 adet suni tohumlama yapılmıştır.
- Van İlinin de dâhil olduğu Doğu Anadolu Projesi kapsamındaki illerde etçi ve kombine ırklarla; Güneydoğu Anadolu Projesi kapsamındaki illerde ise sütçü ve kombine ırklarla kurdukları damızlık amaçlı sığır işletmesi yatırımlarına inşaat için %30, hayvan ve makine alımı içinde %40 oranında hibe desteği ödemesi yapılmaktadır.
- Van İlinin de dâhil olduğu DAP illeri ile, GAP, DOKAP ve KOP illerinde 2014 yılında başlatılan proje kapsamında, mevcut büyükbaş-küçükbaş hayvancılık işletmelerinin modernizasyonu için ahır-ağıl tadilatı veya yeni inşaata % 50, damızlık boğa ile koç-teke alımı için de % 80 oranında hibe desteği ödenmektedir. Ayrıca besi materyali üretimini teşvik etmek amacıyla etçi veya kombine ırk ile tohumlama yapılan anaç hayvan başına 350 TL, doğacak buzağıya 150 TL olmak üzere toplam 500 TL destek verilmektedir.
- Küçükbaş hayvancılıkta sertifikalı sürü yöneticisi istihdamına yıllık 5 Bin TL destek verilmektedir.
- Hayvan ırklarının ıslahı konusunda Bakanlığımızca “Hayvan Genetik Kaynakların Korunması”, “Halk Elinde Islah” gibi projeler yürütülmekte, Araştırma Enstitülerimizde çalışmalar yapılmaktadır. Ayrıca, bu kapsamda üniversiteler, STK ve özel sektör ile işbirliği içerisinde de projeler yürütülmektedir.
- Bu çalışmalar sonucunda yüksek verimli kültür ırkı sığır varlığında ve toplam içindeki oranında önemli artışlar yaşanmıştır. 2002 yılında toplam sığır varlığı içinde kültür ırkı sığır oranı %19 iken, 2014 yılında %42,1'e ulaşmıştır.
- 2002-2013 döneminde süt üretimimiz 8,4 Milyon tondan 18,2 Milyon tona, kırmızı et üretimimiz ise 421 Bin tondan 996 Bin tona yükselmiştir.

T.C.
GIDA TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

- Sağlanan destekler ile hayvancılıkta işletme ölçeği büyümüş ve yeni işletmeler kurulmuştur. 50 baş ve üzeri büyükbaş hayvan barındıran işletme sayısı 2002 yılında 4.300 iken 2013 yılında ise 31.914 adete çıkmıştır.

Mera ıslah çalışmaları kapsamında Van ilimizde bugüne kadar 164.648 dekar alanda 16 adet mera ıslah ve amenajman projesi uygulanmış olup, çalışmalar devam etmektedir. Van iline yem bitkileri desteklemeleri kapsamında;

- 2002 yılında 1 Milyon 115 Bin TL ödeme yapılmış iken, 2013 yılında 13 Milyon 144 Bin TL ödeme yapılmıştır. 2014 yılında (Kasım ayı başı itibariyle) ise 4 Milyon 155 Bin TL yem bitkileri desteği ödenmiş olup, ödemeler devam etmektedir.
- 2002-2014 (Kasım ayı başı itibariyle) yıllarında Van'da 176,3 Milyon TL yem bitkileri desteği verilmiştir.

Bakanlığımızca 2006 yılında ilk kez başlatılan "Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı" kapsamında; tarım-sanayi entegrasyonunun sağlanması, ürünlerin katma değerinin artırılarak kırsal alanda üreticilerin gelirlerinin ve refah seviyelerinin artırılması amaçlanmaktadır. Program kapsamında; tarımsal ürünlerin işlenmesi, paketlenmesi, depolanmasına yönelik yatırımlar, makine-ekipman alımları, damla ve yağmurlama sulama sistemlerinin kurulumu, alternatif enerji kaynaklarını kullanan yeni seraların yapımı, hayvansal gübre işleme tesisi ve koyun, keçi, manda konusu ile ilgili yatırımlara %50 hibe desteği sağlanmaktadır.

Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı kapsamında 2006-2014 döneminde toplam 5.450 proje yatırıma alınmış, 1 Milyar 130 Milyon TL hibe desteği verilmiş ve 46 Binden fazla kişiye istihdam sağlanmıştır. Bu projelerden 1.059 adedi hayvansal ürün işleme ve pazarlamaya, 17 adedi hayvansal gübre işleme tesislerine, 358 adedi koyun, keçi, manda altyapı yatırımlarına yöneliktir.

Makine-ekipman ve bireysel sulama yatırımlarının desteklenmesi kapsamında ise 2007-2014 yılları arasında toplam 262 Bin projeye 1 Milyar TL hibe desteği sağlanmıştır.

Kırsal Kalkınma Destekleri Kapsamında Van'da toplamda (2006-2014);

- 68 proje tamamlanmış, 13,3 Milyon TL hibe desteği verilmiştir.
- 2007-2014 yıllarında 2.113 adet makine-ekipman alımına 7,9 Milyon TL hibe desteği sağlanmıştır.

2003-2014 döneminde Van ilimizde 18 kooperatif projesine 22,2 Milyon TL kredi tahsis edilmiş olup, bu destekler ile 1.086 aile desteklenmiştir.

Van ilimiz IPARD kapsamında AB hibe fonlarından yararlanan illerimiz arasındadır. IPARD fonları ile; süt ve et üreten tarımsal işletmelere; süt ve süt ürünleri, et ve et ürünleri, meyve, sebze ve su ürünleri işleme ve pazarlanmasına; çiftlik faaliyetlerinin çeşitlendirilmesi ve geliştirilmesi, yerel ürünler ve mikro işletmelerin ekonomik gelişimine, kırsal turizm ve kültür balıkçılığına %50 ile %65 oranında hibe desteği sağlanmaktadır.

IPARD Programının uygulandığı 42 ilimizde 2014 yılı Ekim ayı sonu itibariyle; süt ve et üreten tarımsal işletmeler tedbirleri kapsamında büyükbaş ve küçükbaş hayvancılık üretimi

M. M.

T.C.
GIDA TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

gerçekleştirilecek 845 adet proje ile sözleşme imzalanmıştır. Bu projelere 307 Milyon TL hibe ödenmiş olup, ödemeler devam etmektedir.

IPARD kapsamında Van ilimizde ise 2014 yılı Ekim ayı sonu itibariyle toplam 26 proje için sözleşme imzalanmıştır. İmzalanan sözleşmelerin toplam yatırım tutarı 27 Milyon TL olup, bu projelere 16 Milyon TL hibe sağlanmaktadır.

Üreticilerimize, Ziraat Bankası ve Tarım Kredi kooperatifleri tarafından farklı konularda sübvansiyonlu kredi sağlanmaktadır.

Ayrıca, Van ilimizde meydana gelen deprem nedeniyle üreticilerimiz için acil tedbirler uygulamaya konulmuştur. Bu kapsamda;

- Vanlı üreticilerimizin Ziraat Bankası ve Tarım Kredi Kooperatiflerine olan ziraî kredi borçları ertelenmiştir.
- Hayvanları telef olan yetiştiricilerimize 568 baş damızlık inek ve 700 baş damızlık koyun ücretsiz olarak dağıtılmıştır.
- Yetiştiricilerin yem girdilerinin karşılanması için yem bitkilerinde ek destek sağlanmış olup, bu kapsamda toplam 13.896 yetiştiriciye 65 Milyon TL yem desteği ödenmiştir.
- Hayvanların barınak ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla 3.498 adet çadır kurulmuş ve 6.000 adet yemlik yapılmıştır.
- Et, Balık Kurumu tarafından depremde kesimi yapılan 871 büyükbaş hayvan için 2,2 Milyon TL, 742 küçükbaş hayvan için 186 Bin TL ödeme yapılmıştır.

Yürütülen etkin çalışmalar ve sağlanan desteler sonucunda Van ilinde son 11 yılda gerek bitkisel gerekse hayvansal üretimde önemli artışlar yaşanmıştır. TÜİK verilerine göre 2002-2013 döneminde Van ilimizde;

- Toplam tarla ürünleri üretimi %100 artışla 932 Bin tona,
- Toplam meyve üretimi %36 artışla 16 Bin tona,
- Toplam sığır sayısı %32 artışla 192 Bin başa,
- Toplam küçükbaş sayısı %7 artışla 2,5 Milyon başa,
- Arı kovanı sayısı %343 artışla 84 Bin adede,
- Süt üretimi %99 artışla 263 Bin tona,
- Bal üretimi %401 artışla 1.228 tona yükselmiştir

Bakanlığımızca tüm illerimizde tarım sektörünün geliştirilmesi amacıyla tarımsal destekleme uygulamalarına ve yatırım projelerine devam edilmektedir.

Yatırım Teşvik Programına yönelik çalışmalar Ekonomi Bakanlığı'nca, KOSGEB'in sağladığı hizmet ve destekler Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nca, Kalkınma Ajansları tarafından verilen destekler Kalkınma Bakanlığı'nca yürütülmekte olup, Bakanlığımızca bu kapsamda yürütülen çalışmalara görev alanı içerisinde gerekli katkı ve destek sağlanmaktadır.

M